

نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود در سال ۱۳۸۷

مهری رجالی^۱، مهناز مستأجران^۲، مهران لطفی^۳

چکیده

مقدمه: دانشگاه‌ها منشاء تحولات جامعه در عرصه‌های مختلف بوده است و دانشجویان به عنوان ارگان اصلی دانشگاه در آینده پیکره اساسی سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف جامعه را تشکیل می‌دهند. بنابراین نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی و آینده شغلی آن‌ها و پاره‌ای از عوامل مرتبط با تحصیل از جمله جنس، سن، رشته تحصیلی و ... که خود عامل مؤثری در ایجاد انگیزش آن‌ها می‌باشد، باید مورد بررسی قرار گیرد. این مطالعه با هدف تعیین نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی و پاره‌ای از عوامل مرتبط با آن در سال ۱۳۸۷ صورت گرفت.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی - مقطعی تعداد ۳۱۸ نفر از دانشجویان دانشکده بهداشت مشغول به تحصیل در ۴ رشته شامل بهداشت عمومی، بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای و تغذیه به طور تصادفی انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسش‌نامه محقق ساخته بود که با ۴۴ سؤال نگرش فرد نسبت به رشته تحصیلی و آینده حرفه‌ای خود از لحاظ تأمین اقتصادی، تأمین شغلی، رفاه شخصی و رضایت قلبی و مهم‌ترین مشکلات آن‌ها را مورد بررسی قرار می‌داد. داده‌ها با آمار توصیفی و تحلیلی در نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار نمره نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی آن‌ها $7/008 \pm 61/25$ به دست آمد. ۹۵/۶ درصد از دانشجویان به رشته تحصیلی خود نگرش مثبت داشتند. میانگین و انحراف معیار نمره نگرش دانشجویان به آینده شغلی آن‌ها $10/36 \pm 62/54$ به دست آمد. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که دیدگاه ۸۷/۴ درصد از دانشجویان به آینده شغلی مثبت است. مقایسه نمره نگرش افراد برحسب سن و میانگین معدل دیپلم اختلاف معنی‌داری را نشان نداد. در حالی که مقایسه نمره نگرش افراد بر حسب رشته تحصیلی و نحوه نگرش به رشته تحصیلی اختلاف معنی‌داری را با نگرش به آینده شغلی نشان داد. علاقه فردی، خدمت به جامعه، جایگاه اجتماعی رشته و تلقین جامعه بر اهمیت رشته از مهم‌ترین عوامل انگیزش مثبت به شغل بودند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش دانشجویان رشته‌های بهداشتی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود نگرش مثبتی دارند. توزیع مناسب نیروی انسانی، حمایت مالی از استخدام شدگان، ایجاد مراکز مشاوره و حمایت از دانشجویان در توجیه آینده شغلی می‌تواند در تقویت نگرش آن‌ها مفید واقع شود.

واژه‌های کلیدی: نگرش، دانشجویان بهداشت، رشته تحصیلی، آینده شغلی.

نوع مقاله: تحقیقی

پذیرش مقاله: ۱۹/۱/۳۰

دریافت مقاله: ۱۹/۱/۱۷

Email: Rejali_m@yahoo.com

۱- مربی، گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسؤول)

۲- کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی، گروه سلامت خانواده و جمعیت، مرکز بهداشت استان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۳- کارشناس، امور دانشجویی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

مقدمه

مرتبط با تحصیل بر حسب سن، رشته تحصیلی و سایر عوامل باید مورد بررسی قرار گیرد.

تاکنون در زمینه نگرش به آینده شغلی رشته‌های بهداشتی مطالعات بسیار کمی در دانشگاه‌های ایران صورت گرفته است. اما سنجش نگرش دانشجویان پزشکی، هم در دنیا و هم در ایران بسیار مطالعه شده است. در یک مطالعه که نگرش دانشجویان رشته پزشکی نسبت به آینده شغلی آن‌ها مورد بررسی قرار گرفته است نگرش آن‌ها منفی بوده است (۴). نتایج در بررسی دیدگاه‌های دانشجویان پرستاری، مامایی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان نسبت به آینده خود، نشان دادند که به طور متوسط نزدیک به ۵۰ درصد دانشجویان نگران آینده شغلی خود می‌باشند (۵). در انگلستان در سال ۱۹۹۳ اکثر پزشکان عمومی به آینده شغلی خود اطمینان نداشتند (۶). در بررسی دیگری در دانشگاه پنسیلوانیا در آمریکا نتایج نشان دادند که ۹۰ درصد از دانشجویان پزشکی از برنامه‌های آموزشی رشته تحصیلی خود رضایت دارند و به آینده شغلی خود امیدوارند (۷). در بررسی ۲۰۰ نفر از دانشجویان پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی بابل اکثریت دانشجویان (۱۷ درصد خیلی زیاد، ۴۴ درصد زیاد) از تحصیل در این رشته احساس رضایت داشته‌اند و متغیرهایی نظیر سن، جنس، وضعیت تأهل و مقطع تحصیلی با نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی رابطه معنی‌داری را از نظر آماری نشان نمی‌دهد (۸). در بررسی وضعیت ۵۷۸ نفر از فارغ‌التحصیلان سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۳ دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، نتایج نشان دادند که ۵۴/۸ درصد استخدام دوا بر دولتی و ۸ درصد شاغل سازمان‌های غیر دولتی بوده‌اند (۱). بدیهی است که اشتغال به کار نیروهای تربیت شده، نگرانی دانشجویان فعلی را از آینده شغلی آن‌ها کاهش می‌دهد.

در میان پژوهش‌های بهداشتی، اطلاع از نگرش دانشجویان این رشته‌ها نسبت به آینده شغلی ارزشمند است. لازم است این نگرش‌ها و عوامل مرتبط با آن را شناخت و در جهت ارتقا حرفه‌های ارزشمند بهداشتی در تنظیم برنامه و

نیروهای بهداشتی متخصص در رشته‌های مختلف، ارایه دهندگان خط مقدم خدمات بهداشتی-درمانی در سطح جامعه می‌باشند. این افراد به عنوان یکی از زیر مجموعه‌های اصلی نظام بهداشتی کشور بایستی براساس نیازهای واقعی جامعه از نظر کمیت و کیفیت تربیت شوند تا پس از فارغ‌التحصیل شدن بتوانند در پست‌های سازمانی مربوط به رشته تحصیلی خود به کار گمارده شوند و با ارایه خدمات مربوط در حیطه وظایف خود به رفع مشکلات جامعه و ارایه خدمات بهداشتی و درمانی بپردازند (۱).

معمولاً موفقیت در هر کاری و رسیدن به هدف نیازمند نوعی نگرش مثبت به آن عمل یا هدف می‌باشد. به طور کلی ترکیب شناخت‌ها، احساس‌ها و آمادگی برای عمل نسبت به یک مسأله را نگرش شخص نسبت به آن مسأله می‌گویند. نگرش‌های فرد، در دوران مختلف زندگی هماهنگ با محیط اطراف دستخوش تغییر می‌شود. بیشتر تحقیقات حاکی از آن است که نگرش‌ها در دوران دانشجویی امکان تغییر بیشتری دارند (۲).

امروزه، مطالعه نگرش به عنوان ممتازترین مفهوم روانشناسی اجتماعی، جایگاه ویژه‌ای در بین پژوهش‌ها دارد. آگاهی از چگونگی نگرش هم برای پیش‌بینی رفتارهای اجتماعی و هم برای تفسیر پس از وقوع آن می‌تواند مفید باشد. از آن جا که دانشگاه‌ها منشاء تحولات جامعه در عرصه‌های مختلف بوده است و دانشجویان به عنوان ارکان اصلی دانشگاه در آینده پیکره اصلی سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف جامعه را تشکیل می‌دهند؛ بدیهی است که با توجه به اهمیت رشته‌های بهداشتی، دانستن نگرش دانشجویان این رشته به آینده شغلی آن‌ها، از اهمیت خاصی برخوردار است (۳). نتایج حاصل از این گونه مطالعات راهنمای مناسبی جهت اصلاح خط مشی‌ها، تغییرات مناسب در برنامه‌های آموزشی، ظرفیت پذیرش دانشجو، حذف یا ایجاد رشته‌های جدید می‌گردد. همچنین نگرش دانشجویان در خصوص عوامل

دانشکده توسط خود دانشجویان و با نظارت کارشناس امور دانشجویی تکمیل گردید.

برای بررسی اعتبار پرسشنامه که بر مبنای مرور متون به دست آمده بود، از اعتبار محتوایی استفاده شد. پرسشنامه پس از تهیه برای نظر خواهی به چند نفر از اعضای هیأت علمی تحویل گردید و پس از جمع آوری، اصلاحات پیشنهادی اعمال شد.

پایایی پرسشنامه از طریق آزمون کرونباخ صورت گرفت. به این صورت که پرسشنامه توسط ۲۰ نفر از سایر دانشجویان تکمیل گردید و مقدار ضریب آلفای کرونباخ (۰/۷) = α به دست آمد.

داده‌های حاصل با کمک نرم‌افزار کامپیوتری SPSS^۱ تجزیه و تحلیل گردید. از روش‌های آمار توصیفی (محاسبه میانگین، انحراف معیار و توزیع فراوانی) و آمار تحلیلی (آزمون مجذور کای، پیرسون و همبستگی) استفاده شد.

یافته‌ها

مطالعه بر روی ۳۱۸ نفر از دانشجویان (۳۴/۹ درصد دانشجویان پسر و ۶۵/۱ درصد دختر) در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گردید.

۴۳/۷ درصد از دانشجویان در رشته بهداشت عمومی، ۱۹/۵ درصد رشته تغذیه، ۲۷/۷ درصد رشته بهداشت حرفه‌ای و ۹/۱ درصد در رشته بهداشت محیط تحصیل می‌کردند.

میانگین و انحراف معیار نمره نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی $7/008 \pm 61/25$ به دست آمد که بیشتر از نمره ۵۰ یا میانگین نمره پرسشنامه بود و بنابراین نگرش دانشجویان در مورد رشته تحصیلی آن‌ها مثبت است. میانه نمره نگرش دانشجویان ۶۰/۷ و مد (Mode) آن ۵۸/۶ به دست آمد.

بر اساس نتایج مطالعه نگرش ۹۵/۶ درصد از دانشجویان به رشته تحصیلی خود مثبت (نمرات ۵۰ تا ۱۰۰) و نگرش ۴/۴ درصد از دانشجویان به رشته تحصیلی خود منفی (نمرات صفر تا ۵۰) است.

سیاست‌گذاری‌ها به کار بست. از آن جایی که شناخت مسایل و مشکلات دانشجویان نسبت به آینده شغلی از وظایف نظام آموزشی است؛ از این رو این مطالعه با هدف بررسی نگرش دانشجویان بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به آینده شغلی خویش و عوامل مرتبط با آن در سال ۱۳۸۷ انجام شد.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که به صورت مقطعی در طول نیمسال اول و دوم سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شده است.

جامعه پژوهشی، دانشجویان بهداشت مشغول به تحصیل در چهار رشته بهداشت عمومی، تغذیه، بهداشت محیط و بهداشت حرفه‌ای در مقطع کارشناسی بودند. حجم نمونه با توجه به $d = 0/04$, $z = 1/96$, $P = 0/5$ به تعداد ۳۱۸ نفر در نظر گرفته شد. نمونه‌ها به صورت تصادفی ساده از بین دانشجویان انتخاب شدند. توزیع دانشجویان بین دو جنس و ۴ رشته به نسبت سهم کل آن‌ها در دانشکده بوده است. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته بود؛ شامل دو بخش، مشخصات فردی شامل ۱۵ سؤال، سؤالات سنجش نگرش به آینده شغلی شامل ۳۳ سؤال بود که میزان آگاهی از آینده شغلی، میزان علاقمندی به حرفه آینده خود، وجود بازار کار مناسب و موفقیت اجتماعی شغل دانشجویان را مورد پرسش قرار می‌داد. ضمناً به منظور سنجش رابطه بین سطح نگرش به رشته تحصیلی و نگرش به آینده شغلی، ۲۹ سؤال مبنی بر بررسی میزان علاقمندی دانشجویان به رشته تحصیلی خود در پرسشنامه وجود داشت. پاسخ سؤالات بر اساس مقیاس لیکرت و در ۵ درجه شامل کاملاً موافق، موافق، بی‌نظر، مخالف و کاملاً مخالف تقسیم بندی گردید. برای پاسخ مخالف صفر امتیاز و برای پاسخ کاملاً موافق ۵ امتیاز در نظر گرفته شد. امتیازات از ۱۰۰-۱ تقسیم بندی شد. نمرات ۵۰-۰ نشانگر نگرش منفی و نمرات ۱۰۰-۵۰ نشانگر نگرش مثبت دانشجویان بود. پرسشنامه‌ها در واحد امور دانشجویی

دانشجویان را به رشته تحصیلی خود نشان می‌دهد. علاقه به رشته تحصیلی، وجود سیستم آموزشی مشوق و محرک، اعتقاد دانشجو به توانایی علمی و خودکارآمدی خود از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر نگرش مثبت دانشجویان بودند. میانگین و انحراف معیار نمره نگرش دانشجویان به آینده شغلی $۱۰/۳۶ \pm ۶۲/۵۴$ به دست آمد. بنابراین نگرش اکثر دانشجویان به آینده شغلی آن‌ها مثبت ارزیابی شد. میان نمرات $۶۲/۱۲$ و ۶۰ به دست آمد. به طور کلی $۸۷/۴$ درصد از دانشجویان نگرش مثبت نسبت به آینده شغلی خود داشتند و نگرش $۱۲/۶$ درصد از آن‌ها منفی بود. جدول ۲ توزیع سطح نگرش دانشجویان دانشکده به آینده شغلی آن‌ها را به تفکیک برخی از عوامل مؤثر در آن نشان می‌دهد.

بررسی رابطه سن، جنس، وضعیت سکونت (خوابگاهی و بومی) و معدل دیپلم دانشجویان با نگرش به رشته تحصیلی آن‌ها از نظر آماری معنی‌دار نبود. اما رابطه نوع رشته تحصیلی و نگرش به رشته تحصیلی از نظر آماری معنی‌دار بود ($P = ۰/۰۵$). در رابطه با رشته تحصیلی، دانشجویان رشته تغذیه و بهداشت حرفه‌ای میانگین نمره نگرش بالاتری به رشته تحصیلی خود داشتند.

در این مطالعه رابطه وضعیت تأهل دانشجو و شرکت در کانون‌های علمی با نگرش به رشته تحصیلی از نظر آماری معنی‌دار بود ($P = ۰/۰۵$). به طور کلی ۹۸ درصد از دانشجویان شرکت کننده در کانون‌های علمی دیدگاه مثبتی به رشته تحصیلی خود داشتند.

جدول ۱ توزیع عوامل مؤثر بر نگرش مثبت و منفی

جدول ۱: توزیع عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی خود

عوامل مثبت	کاملاً موافق	موافق	بی‌نظر	مخالف	کاملاً مخالف
علاقه به رشته تحصیلی	۲۵/۵	۵۰	۱۳/۲	۸/۵	۲/۸
حل شدن مشکلات درسی با مطالعه بیشتر	۲۶/۱	۴۵	۱۶	۹/۱	۳/۸
وجود سیستم آموزشی مشوق و محرک	۷/۵	۲۰/۱	۲۶/۷	۲۷/۴	۱۸/۲
توانایی کافی علمی	۲۰/۱	۴۳/۱	۱۹/۲	۱۵/۷	۱/۹
توانایی کافی عملی	۱۹/۲	۳۹/۶	۲۱/۱	۱۷/۳	۲/۸
امکان حل مشکلات با کمک مسئولین دانشکده	۱۴/۵	۴۰/۹	۲۲/۳	۱۴/۵	۷/۹
عوامل منفی					
آگاهی از رشته قبل از کنکور	۳/۵	۱۱/۳	۱۲/۶	۳۷/۴	۳۵/۲
عدم تناسب جنسی در پذیرش دانشجو	۲۱/۷	۲۷/۷	۲۵/۵	۲۰/۱	۵
تعداد زیاد دانشجو در کلاس	۲۶/۷	۳۶/۲	۱۷/۹	۱۵/۱	۴/۱
کم بودن تعداد اعضا هیأت علمی مناسب با این رشته	۳۰/۸	۳۲/۱	۲۸	۷/۵	۱/۶
دوری از خانواده	۱۱	۲۰/۴	۲۱/۷	۲۹/۹	۱۷
مشکلات مالی	۱۰/۴	۱۹/۸	۳۱/۴	۲۸	۱۴/۴
مشکلات مسکن و وضعیت سکونت	۸/۵	۱۲/۳	۲۶/۷	۳۸/۱	۱۴/۵
عدم وجود سیستم مناسب مشاوره روانی	۲۵/۲	۲۹/۹	۲۷	۱۴/۲	۳/۸
به روز نبودن اطلاعات استادان متخصص	۱۹/۸	۲۸/۶	۲۵/۵	۲۲/۳	۸/۳
کم بودن امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر	۳۵/۲	۳۳/۶	۹/۷	۲۳/۹	۷/۵

جدول ۲: توزیع سطح نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت به آینده شغلی به تفکیک برخی از عوامل مؤثر در آن

مقدار P	میانگین و انحراف معیار نمره نگرش	جمع		مثبت		منفی		وضعیت نگرش رشته تحصیلی
		درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
P = ۰/۰۵	۵۸/۸۱ ± ۰/۹۸	۴۳/۷	۱۳۹	۴۱	۱۱۴	۶۲/۵	۲۵	بهداشت عمومی
	۶۶/۴۲ ± ۱/۷	۱۹/۵	۶۲	۱۹/۸	۵۵	۱۷/۵	۷	تغذیه
	۶۶/۷۹ ± ۱/۳	۲۷/۷	۸۸	۲۹/۹	۸۳	۱۲/۵	۵	بهداشت حرفه‌ای
	۵۸/۱۵ ± ۱/۹	۹/۱	۲۹	۹/۳	۲۶	۷/۵	۳	بهداشت محیط
			۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۷۸	۱۰۰	۴۰
P = ۰/۷۴۷								سن
	۶۲/۵ ± ۱/۱۲	۴۱/۸	۱۳۳	۴۲/۱	۱۱۷	۴۰	۱۶	۱۹-۲۲
	۶۲/۸ ± ۱/۱	۴۹/۷	۱۵۸	۴۹/۳	۱۳۷	۵۲/۵	۲۱	۲۳-۲۶
	۶۰/۱ ± ۳/۴	۶/۳	۲۰	۶/۱	۱۷	۷/۵	۳	۲۷-۳۰
	۶۷/۷ ± ۲/۵	۲/۲	۷	۲/۵	۷	۰	۰	۳۱-۳۴
		۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۷۸	۱۰۰	۴۰	جمع
P = ۰/۰۰۱								نگرش به رشته تحصیلی
	۴۸/۸ ± ۷/۲	۴/۴	۱۴	۲/۵	۷	۱۷/۵	۷	منفی
	۶۳/۲ ± ۱۰	۹۵/۶	۳۰۴	۹۷/۵	۲۷۱	۸۲/۵	۳۳	مثبت
		۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۷۸	۱۰۰	۴۰	جمع
P = ۰/۸								معدل دیپلم
		۵/۷	۱۲	۵/۴	۱۰	۷/۱	۲	۱۰-۱۴
	۵۹/۹ ± ۲/۳	۵۱/۹	۱۱۰	۵۱/۶	۹۵	۵۳/۶	۱۵	۱۵-۱۷
	۶۲/۳ ± ۱/۰۲	۴۲/۴	۹۰	۴۲/۹	۷۹	۳۹/۳	۱۱	۱۸-۲۰
	۶۳/۵ ± ۱/۱۸	۱۰۰	۲۱۲	۱۰۰	۱۸۴	۱۰۰	۲۸	جمع
P = ۰/۰۵								عضویت در کانون
	۶۴/۶۷ ± ۹/۸	۳۳/۶	۱۰۷	۳۵/۶	۹۹	۲۰	۸	شرکت دارند
	۶۱/۴۶ ± ۱۰/۴۸	۶۶/۴	۲۱۱	۶۴/۴	۱۷۹	۸۰	۳۲	شرکت ندارند
		۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۷۸	۱۰۰	۴۰	جمع

رابطه رشته تحصیلی دانشجویان در حیطه‌های بهداشتی، نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی و همچنین عضویت در تشکلهای دانشجویی با نگرش به آینده شغلی از نظر آماری معنی‌دار بود (P = ۰/۰۵). در حالی که رابطه بین سن، جنس، وضعیت سکونت و معدل دیپلم با نگرش به آینده شغلی از نظر آماری معنی‌دار نبود.

جدول ۳ توزیع عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی آن‌ها را نشان می‌دهد. عواملی که بیشترین تأثیر را در نگرش مثبت دانشجویان به آینده شغلی آن‌ها داشتند، شامل آگاهی از آینده شغلی، علاقه فردی، هدفمند بودن شغل، آگاهی از شرح وظایف شغلی، جایگاه اجتماعی شغل و اعتقاد جامعه به اهمیت رشته آن‌ها می‌باشد.

جدول ۳: توزیع عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود

عوامل	وضعیت نگرش	کاملاً موافق	موافق	بی‌نظر	مخالف	کاملاً مخالف
آگاهی از آینده شغلی	۲۱/۱	۴۳/۱	۱۱/۳	۱۹/۸	۴/۷	
امیدوار بودن به آینده شغلی	۲۲/۶	۴۰/۹	۱۲/۶	۱۶	۷/۹	
جالب و هدفمند بودن شغل	۲۱/۱	۳۸/۴	۱۵/۴	۱۴/۵	۱۰/۷	
آگاهی از انتظارات و نیازمندی‌های شغلی	۱۷/۶	۴۶/۵	۱۷/۹	۱۵/۷	۲/۲	
فراهم بودن آموزش‌های لازم برای موفقیت در شغل	۱۱/۳	۲۶/۷	۲۱/۴	۳۳	۷/۵	
وجود بازار کار مناسب برای شغل	۸/۵	۲۶/۱	۲۰/۱	۳۰/۲	۱۵/۱	
مثبت بودن دیدگاه جامعه نسبت به حرفه	۱۰/۱	۲۷/۷	۱۹/۵	۲۷	۱۵/۷	
علاقه به شغل برای خدمت به جامعه	۲۴/۸	۴۰/۹	۱۹/۸	۱۰/۷	۳/۸	
خوب بودن موقعیت اجتماعی شغل	۱۴/۵	۳۱/۸	۱۸/۹	۲۳	۱۱/۹	
القای انگیزه کافی برای خدمت به جامعه با این شغل	۲۲	۴۲/۱	۲۱/۴	۱۰/۴	۴/۱	
تأثیر مطلوب شغل روی سلامت جامعه	۳۹/۳	۵۰	۵	۴/۴	۱/۳	
تأمین نیازهای معیشتی با این شغل	۲۰/۴	۴۵/۳	۱۹/۵	۱۰/۱	۴/۷	
نیاز به داشتن شغل دیگر در کنار این شغل از نظر اقتصادی	۱۸/۹	۲۱/۷	۳۲/۱	۲۰/۱	۷/۲	
بهبتر شدن آینده شغلی با امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر	۲۵/۲	۲۹/۲	۱۰/۱	۶	۲/۲	
کم بودن تعداد موارد استخدام افراد هم رشته در جامعه	۴۴/۳	۳۰/۵	۱۶/۷	۵/۷	۲/۸	
عدم وجود سیستم مناسب مشاوره‌ای در دانشگاه در زمینه آینده شغلی	۲۵/۲	۲۹/۹	۲۷	۱۴/۲	۳/۸	

عواملی که باعث نگرانی دانشجویان نسبت به آینده شغلی آنها شدند عبارت از کم بودن تعداد استخدام برای این رشته‌ها، عدم وجود سیستم مشاوره شغلی در دانشگاه و مشکلات مالی مربوط به درآمد زایی این مشاغل می‌باشد.

بحث

هدف این مطالعه بررسی نگرش و نظرات دانشجویان بهداشت در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی به منظور استفاده از نقطه نظرات آنها در برنامه‌ریزی‌های آینده بوده است.

نتایج این مطالعه نشان دادند که نگرش دانشجویان هم به رشته تحصیلی و هم به آینده شغلی خود مثبت است. تاکنون، تحقیقات بسیار کمی در زمینه نگرش دانشجویان

رشته‌های بهداشتی به رشته تحصیلی و یا آینده شغلی خود انجام شده است. اکثر مطالعات به بررسی نگرش دانشجویان رشته‌های پزشکی محدود شده است که نتایج حاصل از آن با مطالعه فعلی متفاوت بوده است. به عنوان مثال در یک مطالعه در زمینه سنجش نگرش ۳۸۰ نفر از دانشجویان پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نگرش دانشجویان به رشته پزشکی منفی تلقی گردید. که این نتیجه با مطالعه حاضر مطابقت نداشته است (۳). در یک مطالعه مقطعی در زمینه سنجش نگرش، ۳۲۱ نفر از دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان میانگین و انحراف معیار نمره نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به آینده شغلی خود $6/1 \pm$ ۶۵/۲ به دست آمد که با نتایج مطالعه ما همخوانی دارد (۹). در بررسی دکتر ستاری و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی

آماري دیده نمی‌شود، در حالی که بین رشته تحصیلی و عضویت در کانون‌های فرهنگی با نگرش به آینده شغلی رابطه معنی‌دار آماری دیده می‌شود ($P = 0/05$). اصولاً به سبب واگذاری مسؤلیت‌های اجرایی به دانشجویان عضو در تشکلهای رسمی دانشجویی، آن‌ها نسبت به آینده شغلی خود امیدوارترند و در نتیجه نگرش مثبتی به آینده شغلی خویش دارند.

در این مطالعه مهم‌ترین عوامل نگرش مثبت و منفی نسبت به آینده شغلی مورد مطالعه قرار گرفت. از مهم‌ترین عوامل نگرش مثبت به آینده شغلی در مطالعه حاضر علایق فردی، خدمت به جامعه، جایگاه اجتماعی رشته و تلقین جامعه بر اهمیت رشته بودند. که این نتایج با نتایج حاصل از مطالعه رضا قادری و همکاران که بر روی عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان پزشکی بیرجند انجام شده است، هم‌خوانی داشتند (۲).

در مطالعه مشکلات دوران تحصیل از دیدگاه ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، فراوانی عوامل مؤثر در انگیزه تحصیلی عبارت از مشکلات روان‌شناختی، مالی رفاهی، فردی خانوادگی و خدمات آموزشی است که در این مطالعه به اهمیت سازمان دهی نظام مشاوره برای حل مشکلات دانشجویان اشاره شده است (۱۰). کلیه نتایج مطالعه مذکور با بررسی فعلی هم‌خوانی دارد.

در نظام دانشگاه نقطه اتکای اصلی، اعضای هیأت علمی هستند که به علت تعامل مستمر روزانه با دانشجویان، مدت زمان بیشتری فرصت دارند تا مشکلات و مسایل دانشجویان را بررسی و حل نمایند. از نظر دانشجویان نیز این گروه منبع مناسبی برای حل معضلات آن‌ها در زمینه وظایف شغلی خود می‌باشد. در مطالعه دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نیز به این امر تأکید شده است و نتایج نشان داده است که تنها ۷/۳ درصد از دانشجویان با استادان خود مشاوره داشته‌اند (۱۰). در مطالعه حاضر نیز عدم وجود سیستم مناسب مشاوره با استادان به عنوان یکی از عوامل مؤثر در نگرش منفی دانشجویان به آینده شغلی خود مطرح گردید.

همدان که جهت آگاهی از دیدگاه‌های دانشجویان پیراپزشکی نسبت به آینده خود انجام گرفت، نتایج بررسی نشان دادند که نزدیک به ۵۰ درصد دانشجویان ذکر شده نگران آینده شغلی خود بودند و ۴۰ درصد از دانشجویان بهداشت به آینده شغلی خود نگرش منفی داشتند. در حالی که در مطالعه حاضر تنها ۱۲/۶ درصد از دانشجویان به آینده شغلی خود نگرش منفی داشتند و دیدگاه ۸۷/۴ درصد از دانشجویان به آینده شغلی خود مثبت بوده است (۵). البته فاصله زمانی بین اجرای مطالعه دکتر ستاری و همکاران با مطالعه حاضر و برنامه‌ریزی‌های مفیدی که در زمینه رشته‌های بهداشت در این مدت انجام شده است؛ از جمله امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر و افزایش ظرفیت استخدامی برای رشته‌های بهداشتی در تغییر نگرش دانشجویان هم به رشته تحصیلی و هم به آینده شغلی مؤثر بوده است.

البته مقایسه نتایج مطالعه فعلی با نگرش دانشجویان رشته پزشکی از نظر علمی کار صحیحی نیست زیرا مشکلات اقتصادی، آموزشی و اجتماعی که از سوی دانشجویان مشغول به تحصیل در رشته پزشکی احساس می‌شود، نگرش آن‌ها را به آینده شغلی خود منفی می‌سازد. که این مشکلات در مورد رشته‌های بهداشتی کمتر دیده می‌شود.

از آن جا که داشتن انگیزه کافی خدمت به جامعه، درگرو ایجاد نگرش مناسب در زمان تحصیل است؛ از طرفی نگرش خوب و مناسب به رشته تحصیلی باعث نگرش بهتر به آینده شغلی می‌شود. این پیامد در مطالعه شریفی و همکار به طور مشروح بیان گردیده است و در مطالعه حاضر نیز بین نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی و نگرش به آینده شغلی رابطه معنی‌دار آماری به دست آمد ($P = 0/001$) (۳).

در مطالعه فعلی بین متغیرهایی نظیر سن، جنس و معدل دیپلم با نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی از نظر آماری رابطه‌ای دیده نمی‌شود، در حالی که بین رشته تحصیلی و عضویت در کانون‌های فرهنگی دانشکده رابطه معنی‌دار آماری مشاهده می‌شود ($P = 0/05$). همچنین بین متغیرهای سن و معدل دیپلم با نگرش به آینده شغلی رابطه معنی‌دار

خاص برای ملاقات مداوم با دانشجویان در بهبود انگیزه آن‌ها برای تحصیل و شغل آینده صورت گیرد.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این پژوهش نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی آن‌ها مثبت ارزیابی می‌شود. ولی افت قابل ملاحظه‌ای در تغییر نگرش آن‌ها نسبت به سیستم خدمات دانشگاه وجود دارد. بنابراین برنامه‌ریزی جهت حل این مشکلات از مسایل مهم می‌باشد که باید توسط مسئولین ذیربط مورد بررسی قرار گیرد

برنامه‌ریزی کوتاه مدت و بلند مدت برای افزایش کارایی و بهره‌وری صحیح از نیروهای انسانی بهداشتی باید صورت گیرد. اصلاح ساختار آموزشی و اداری دانشگاه‌ها، فراهم آوردن امکانات رفاهی و اقتصادی مناسب برای دانشجویان، فراهم نمودن زمینه مناسب جهت ادامه تحصیل کادر بهداشتی و استخدام نیروهای جوان از مسایل مهم و قابل توجه می‌باشند.

تشکر و قدردانی

به این وسیله از همکاری ریاست محترم دانشکده جناب آقای دکتر موحدیان و همکارانم در امور دانشجویی دانشکده کمال تشکر را دارم

از محدودیت‌های این مطالعه، تکیه بر اطلاعاتی است که از نظر دانشجویان به دست آمده است. یکی از راه حل‌های این محدودیت، بررسی وضعیت تحصیلی دانشجویان می‌باشد که باید مد نظر قرار گیرد. همچنین به دلیل تکرار خواهی از دانشجویان در زمینه‌های مختلف، میزان دقت دانشجویان برای پاسخ‌گویی کافی نبود و همچنین از مشارکت فعال دانشجویان درس‌خوان و یا نمایندگان دانشجویان در طراحی و اجرا و ارزشیابی نظرات باید مورد استفاده قرار گیرد.

ایجاد یک تشکل شامل مشاوران، استادان راهنما و مسئولین آموزشی دانشکده برای هر گروه آموزشی به منظور حل معضلات دانشجویان یک گروه در رابطه با آینده شغلی خود تا حدی می‌تواند مشکلات کنونی را کاهش دهد. برگزاری اردوهای علمی و کارآموزی در سازمان‌هایی که امکان استخدام دانشجویان در آن‌ها وجود دارد، برای آن‌ها مفید خواهد بود. تهیه جزوات آموزشی مبنی بر شرح وظایف شغلی دانشجویان در هر رشته و بیان قوانین و مقررات حرفه‌ای آن رشته در این جزوات در جهت توجیه دانشجویان برای آینده شغلی خود مفید می‌باشد.

شناخت عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان بهداشت از جمله ضرورت‌هایی است که می‌تواند در تدوین مقررات، فراهم نمودن امکانات مناسب، برنامه‌ریزی موفق برای تربیت نیروهای بهداشتی حاذق و توانمند و ایجاد محیطی پرشور در دانشکده مؤثر باشد که از طریق ایجاد کانون‌های علمی و تقویت برنامه‌های مشاوره استادان راهنما و داشتن برنامه

References

1. Hamdi M, Soleimani B, Nasr Isfahani B, Mandegar H. Evaluation of graduate student from 1989 to 1994 In school of health regarding their employment or continuing education. *Res Med Sci J* 1998; 3 (1) : 32 -36.
2. Ghaderi R, Dastjerdi R, Soroush Z, Mouhebati M. Influential factors in medical students. Attitudes towards studying medicine in 2002. *Iranian Journal of Medical Education* 2003; 2(3): 45 – 51.
3. Shsrifi M, Taheri N. Medical students attitude towards studying medicine. *Iranian Journal of Medical Education* 2002; 4 : 36 – 43.
4. Fekri A, Mohammad Alizadeh S – Yargholi A – Sarafinejad A. Study of the medical students views about own future career. *Journal of Reserch in Medical Sciences* 1998; 3(1): 90 – 93.
5. Satari J, Jamaliam S, Seifoleslami A. The study of nursing, mid wifery and health students In Hamedan University of medical sciences towards their future career. *Scientific Journal of Hamadan. University of Medical Sciences and Health Services* 2001; (7) 4: 15 – 19.

6. Roswell R, Morgan M, Sarangi J. General paractitioner registrars views about a career in general practice. Br J Gen prac 1995; 45 (400) : 601 – 4.
7. Watt CD, Cereley SA, Shea JA. Educational views and attitudes and career goals of MD – PhD students at university of Pennsylvania of medicine. Acad Med 2005 ; 80 (2) : 193 -8.
8. Hajian K, Nasiri A. Evaluation of medical students attitude toward futrue job in Babool university of medical sciences . Journal of Babool University of Medical Sciences 2006 ; 29 (8) : 86 - 95.
9. Sadr Arham N, Kalantari S, Atarod S; Medical students Attitude towards their field of study and Future career. Iranian Journal of Medical Education 2004 ; 1 (4) : 72 -75.
10. Shams B, Garakyaraghi M, Ebrahimi A, Avizhgan M, Gyahehin A. The problems of educational period and the proper reference for Solving them. medical students' view points in Isfahan university of medical sciences . Iranian Journal of Medical Education 2006; 6 (2) : 63-69.

Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Isfahan University of medical sciences– 2008

Mehri Rejali¹, Mahnaz Mostajeran², Mehran Lotfi³

Abstract

Background: Universities are the origin of society revolution and main component of the universities and society's organization. Student perspective about factors (such as sex, age and field of study) in relation with future career is an effective component in their enthusiasm, and should be investigated. This research aims to determine the attitude of health students towards their field of study and own future career in health faculty of Isfahan university of medical sciences in 2008.

Methods: In this descriptive cross-sectional study, 318 health students studying in four fields: public health, Environmental health, occupational health and nutrition were selected randomly. The information was gathered through a researcher-made questionnaire including 44 questions about the prospects of health as regards earning, social and qualitative aspects, individual's concern about job security, personal and family welfare, Self satisfaction and the pivotal problem. The data was analyzed by SPSS software using descriptive and analytical statistics.

Findings: The mean score of the health students attitude toward their field of study was (61.25 ± 7.008) . The mean score of the health students attitude towards their future career was (62.54 ± 10.36) . The results showed 87.4 percent the positive attitudes towards their future career. and 95.6 percent the positive attitudes towards their field of study. No significant difference was observed between age and mean of diploma score. There was a significant relation ship between students' attitude and field of study and attitude towards their field of study. Personal interests, serving society, social status of health and society's belief on the importance of health were the most important factors positive attitude about future career of health students.

Conclusion: Most of the students had good perspective towards their own future career.and field of study proper distribution of human resources, providing financial support of employment, establishing counselling and supporting centers for students is recommended to improve their attitudes.

Key words: Attitude, Health Students, Field of Study, Future Career.

1- Instructor, Department of Biostatistics and Epidemiology, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Author) Email: Rejali_m@yahoo.com

2- MSc of Population Sciences, Department of Family and Population Health, Province Health Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

3- BSc, Student Affairs, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.